

Sygn. akt III AUa 177/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 października 2020 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie następującym:

Przewodniczący:	Sędzia Barbara Białecka (spr.)
Sędziowie:	Jolanta Hawryszko Romana Mrotek

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 14 października 2020 r. w S.

sprawy R. S.

przeciwko Dyrektorowi Wojskowego Biura Emerytalnego w S.

o roczne rozliczenie emerytury

na skutek apelacji ubezpieczonego

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie VI Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 4 lutego 2020 r., sygn. akt VI U 580/19

1. oddała apelację,
2. zasądza od R. S. na rzecz Wojskowego Biura Emerytalnego w S. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Romana Mrotek	Barbara Białecka	Jolanta Hawryszko
---------------	------------------	-------------------

Sygn. akt III AUa 177/20

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 26 lutego 2019 roku znak (...) Dyrektor Wojskowego Biura Emerytalnego w S. na podstawie art. 40 i art. 48 ust. 1 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 roku o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin (Dz. U. z 2017 r., poz. 2225 ze zm.) dokonał potrącenia z tytułu wykonanego rozliczenia przychodu osiągniętego w 2017 roku przez R. S. w wysokości 6.781,40 zł. W uzasadnieniu decyzji wskazano, że uzyskany w 2017 roku przychód wyniósł 64.611,22 zł, zaś wysokość przychodu możliwego do osiągnięcia, nie powodująca zmniejszenia świadczenia to 35.522,10 zł. Wobec tego zmniejszenie świadczenia przy rozliczeniu rocznym (max. 24% rocznej kwoty bazowej) wyniosło 6.781,40 zł.

W odwołaniu od powyższej decyzji ubezpieczony wniósł o:

- zmianę zaskarżonej decyzji poprzez przyjęcie, że nie zaistniały przesłanki do dokonania potrąceń z emerytury, ewentualnie uchylenie zaskarżonej decyzji w całości,
- zaniechanie potrąceń z tytułu osiągniętych przychodów,
- zasądzenie od organu rentowego na rzecz odwołującego się zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie w całości oraz zasądzenie od odwołującego się na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Wyrokiem z dnia 4 lutego 2020 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie oddalił odwołanie oraz zasądził od ubezpieczonego R. S. na rzecz Wojskowego Biura Emerytalnego w S. kwotę 180 zł (sto osiemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Ustalenia faktyczne i rozważania prawne dokonane przez Sąd Okręgowy znajdują się na kartach 68 – 77 akt postępowania sądowego.

Z wyrokiem w całości nie zgodził się ubezpieczony. Rozstrzygnięciu zarzucił:

1. naruszenie art. 40 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 roku o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin, poprzez jego błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, iż poprzez działalność podlegającą obowiązkowemu ubezpieczeniu społecznemu należy rozumieć pracę na kontraktach zagranicznych i tym samym uznanie, iż emerytura odwołującego się winna zostać zmniejszona na zasadach określonych w przepisach art. 104 ust. 1a-6, ust. 8 pkt 1 i 2 oraz ust. 9 i 10 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, a nadto przepis ten nie stanowi formalnej podstawy do wydania decyzji, stanowiąc wyłącznie o kwestiach merytorycznych,
2. naruszenie art. 104 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, poprzez jego błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, iż zatrudnienie na kontraktach zagranicznych uznać należy za działalność podlegającą obowiązkowi ubezpieczenia społecznego, o której mowa w ust. 2 oraz z tytułu służby wymienionej w art. 6 ust. 1 pkt 4 i 6 powołanego przepisu, co doprowadziło do uznania, iż uzyskiwane przez odwołującego się dochody należy rozliczać zgodnie z zasadami wynikającymi z art. 104 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS w związku z art. 40 ust. 1-4 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 roku o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin,
3. naruszenie art. 48 ust. 1 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 roku o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin, poprzez jego niewłaściwe zastosowanie, podczas gdy nie ziszczyły się jakiegokolwiek przesłanki wskazane w tym przepisie, a nadto przepis ten nie stanowi formalnej podstawy do wydania decyzji, stanowiąc wyłącznie o kwestiach merytorycznych,
4. naruszenie przepisu prawa procesowego, tj. art. 233 k.p.c. polegające na braku wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie, co mogło mieć wpływ na wynik sprawy, poprzez błędną ocenę materiału zgromadzonego w sprawie.

W oparciu o powyższe zarzuty apelujący wniósł o:

1. zmianę wyroku Sądu I instancji oraz uwzględnienie wniesionego odwołania,
2. zasądzenie od Wojskowego Biura Emerytalnego na rzecz odwołującego się kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych,

3. ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania z pozostawieniem Sądowi Okręgowemu rozstrzygnięcia co do kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych za obie instancje.

W odpowiedzi na apelację organ wniósł o jej oddalenie w całości jako bezzasadnej oraz o zasądzenie od ubezpieczonego na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego przed Sądem II instancji według norm przepisanych, tj. wg wartości przedmiotu zaskarżenia.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd I instancji prawidłowo przeprowadził postępowanie dowodowe, nie uchybiając przepisom prawa procesowego oraz dokonał wszechstronnej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego, w konsekwencji prawidłowo ustalając stan faktyczny sprawy. Również rozważania prawne, które skłoniły Sąd do oddalenia odwołania od zaskarżonej decyzji są trafne i nie naruszają prawa materialnego.

Wyjściowo dostrzec trzeba, że stan faktyczny w niniejszej sprawie był bezsporny, a do rozstrzygnięcia na etapie postępowania przed Sądem Odwoławczym pozostawała interpretacja prawna art. 40 ust. 1 i 2 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy oraz ich rodzin (Dz. U. z 2017 r., poz. 225 ze zm.). Mianowicie pod rozważenie Sądu poddano kwestię, czy przychód uzyskany przez ubezpieczonego (emeryta wojskowego) z tytułu zatrudnienia na statkach u zagranicznego armatora, powinien zostać uwzględniony przy rocznym rozliczeniu jego emerytury wojskowej.

Dla porządku w pierwszej kolejności przypomnieć trzeba, że zgodnie z art. 40 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 10 grudnia 1993r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin w razie osiągnięcia przychodu z tytułu działalności podlegającej obowiązkowi ubezpieczenia społecznego, emerytura lub renta inwalidzka ulega zmniejszeniu na zasadach określonych w przepisach art. 104 ust. 1a – 6, ust.8 pkt 1 i 2 oraz ust.9 i 10 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, nie więcej jednak niż o 25% wysokości tej emerytury lub renty inwalidzkiej, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3.

W razie osiągnięcia przychodu, określonego w ust. 1, w kwocie przekraczającej 130% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za kwartał kalendarzowy, ostatnio ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, kwota emerytury lub renty inwalidzkiej ulega zmniejszeniu o 25% jej wysokości.

Z kolei art. 104 ust.1, ust. 1a, ust. 2 i ust. 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2015r. poz.748 – t.j.) stanowi, że prawo do emerytury lub renty ulega zawieszeniu lub świadczenia te ulegają zmniejszeniu, na zasadach określonych w ust. 3 – 8 oraz w art. 105, w razie osiągnięcia przychodu z tytułu działalności podlegającej obowiązkowi ubezpieczenia społecznego, o której mowa w ust. 2 oraz z tytułu służby wymienionej w art. 6 ust.1 pkt 4 i 6. Ustęp 2 wskazuje zaś, że za działalność podlegającą obowiązkowi ubezpieczenia społecznego, o której mowa w ust. 1, uważa się zatrudnienie, służbę lub inną pracę zarobkową albo prowadzenie pozarolniczej działalności, z uwzględnieniem ust. 3. Ustęp 3 nakazuje, by przepisy ust. 1 i 2 stosować również do emerytów i rencistów osiągających przychód z tytułu działalności wykonywanej za granicą.

Warto prześledzić rys historyczny tej regulacji by lepiej wyłożyć intencję ustawodawcy. Mianowicie, takie rozwiązanie prawne (jak w art.104 ust.3) było przyjęte już w art. 65 ustawy z 23 stycznia 1968r. o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 3, poz.6 ze zm.). Przepisy wykonawcze do tej ustawy przewidywały zawieszenie prawa do emerytury w przypadku pobytu emeryta za granicą, jeśli osiągał tam zarobki lub dochody (§ 1, § 9, § 10 rozporządzenia Rady Ministrów z 9 stycznia 1969r. w sprawie zawieszania prawa do emerytury lub renty - Dz. U. Nr 3, poz.16). Na tle ww. regulacji wyraźnie dostrzec można, że ówczesnie nie miało znaczenia, czy zatrudnienie lub działalność za granicą były objęte ubezpieczeniem społecznym w Polsce oraz to, czy zarobki lub dochód z tytułu

zatrudnienia za granicą podlegały opodatkowaniu w Polsce. Przepisy stanowiły wprost – prawo do emerytury ulegało zmniejszeniu bądź zawieszeniu, jeżeli emeryt za granicą osiągnął zarobki, czy dochody.

W tym kontekście zauważyć trzeba, że także i aktualnie ogólną przesłanką brania pod uwagę przychodów, które wpływają na zawieszenie lub zmniejszenie emerytury jest wykonywanie działalności podlegającej obowiązkowi ubezpieczeń – emerytalnego i rentowych. Innymi słowy nie jest istotne to, czy dany świadczeniobiorca podlega obowiązkowo lub dobrowolnie ubezpieczeniom społecznym, lecz fakt, że przychody uzyskiwane są z działalności objętej obowiązkiem ubezpieczenia, a przychód świadczeniobiorcy osiągany za granicą z tytułu działalności wymienionej w art.104 ust.1 – 2. Zgodnie z zamiarem ustawodawcy tylko ta ostatnia okoliczność wpływa na zawieszenie lub zmniejszenie emerytury bądź renty (art.104 ust.3).

W przypadku jak w niniejszej sprawie, gdy emeryt osiąga przychód za granicą w państwie, z którym Polskę łączy umowa międzynarodowa w dziedzinie ubezpieczeń społecznych (tzw. państwie umownym, tj. w państwie członkowskim Unii Europejskiej, Islandii, Norwegii, Liechtensteinie, Szwajcarii, USA, Kanadzie, Australii, Korei Płd., Macedonii, Chorwacji Serbii, Czarnogórze, Bośni i Hercegowinie) – przy rozliczeniu emerytury przyjmuje się przychód w wysokości faktycznie osiągniętej, udokumentowanej zaświadczeniem pracodawcy lub innego podmiotu, właściwego w myśl ustawodawstwa państwa, w którym osiągnął ten przychód.

Ubezpieczony, co jest niesporne w sprawie, złożył oświadczenie w organie rentowym z informacją o uzyskanych przez niego przychodach w 2017 roku. Z oświadczeń tych wynika, że osiągnął przychód w kwocie przekraczającej 130% przeciętnego wynagrodzenia.

Wbrew twierdzeniom apelacji uchwała Sądu Najwyższego z dnia 23 maja 2017 roku (III UZP 4/17) nie ma mocy rozstrzygającej w niniejszej sprawie, dotyczyła bowiem zgola odmiennego stanu faktycznego. Treści jej uzasadnienia w żadnej mierze nie można zastosować nawet per analogiam. Opisany tam przypadek dotyczył ubezpieczonego wchodzącego w skład personelu cywilnego (...), którego specyficzny status prawny został unormowany w szeregu umów międzynarodowych, po drugie dotyczył w istocie zatrudnienia wykonywanego w Polsce.

W przekonaniu Sądu Apelacyjnego bardziej miarodajny dla niniejszej sprawy jest szeroko omówiony przez Sąd I instancji wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13.09.2013r. w sprawie I UK 76/13 (OSNP 2014/6/88). Stanowisko to Sąd Odwoławczy podziela. Sąd Najwyższy wypowiedział pogląd, zgodnie z którym zarobek emeryta z tytułu zatrudnienia w Niemczech stanowi przychód z tytułu działalności wykonywanej za granicą, który wpływa na zawieszenie lub zmniejszenie jego emerytury w Polsce (art.104 ust.1, 2 i 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, jednolity tekst: Dz. U. z 2013r., poz.1440 ze zm.) W uzasadnieniu tego wyroku stwierdzono, że art. 104 ust. 3 ustawy emerytalnej wcale nie wymaga, iżby przynosząca przychód działalność wykonywana za granicą podlegała ubezpieczeniom społecznym, obowiązkowym albo dobrowolnym w Polsce.

W odpowiedzi na wątpliwości skarżącego przyznać trzeba, że art. 40 ust. 1 wojskowej ustawy emerytalnej stanowi o działalności podlegającej obowiązkowi ubezpieczenia społecznego, lecz nie definiuje co ona oznacza i w tym zakresie odsyła do przepisu art. 104 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Chybiony jest zarzut apelującego co do wadliwego zastosowania przez Sąd Okręgowy art. 104 ust. 1 ustawy. Rację ma bowiem tak Sąd I instancji, jak i organ. Mianowicie sens normatywny zawarty w art. 104 ust. 1 w istocie znajduje się w art. 40 ust. 1 wojskowej ustawy emerytalnej, zaś art. 104 ust. 2 i 3 ustawy stanowi samodzielną i wystarczającą definicję działalności podlegającej obowiązkowi ubezpieczenia społecznego.

Dalsze zarzuty dotyczące naruszenia art. 233 k.p.c. nie zasługują na uwzględnienie. Przepis ten wymaga precyzji pod kątem wskazania, jakie konkretnie dowody zostały wadliwie ocenione, na czym ta błędna ocena polegała oraz jakie miała finalne przełożenie na wynik sprawy. Zarzut ten został przez apelującego podniesiony ogólnikowo i nie znajduje rozwinięcia w uzasadnieniu apelacji. Nie sposób więc zweryfikować, co skarżący miał na myśli, a w związku z tym zarzut ten należało uznać za nieuzasadniony.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację ubezpieczonego (pkt 1).

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 98 i art. 99 k.p.c. oraz na podstawie § 10 ust. 1 pkt 2 w zw. § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U.2015.1800 ze zm.) – pkt 2.

Romana Mrotek Barbara Białecka Jolanta Hawryszko